

(ISSN: 2602-4047)

Özkara, T.C. & Özkılıçaslan, O. (2026). Kanada (Prens Edward Adası) ve Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 11(31), 90-115.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.2893>

Article Type (Makale Türü): Araştırma Makalesi

KANADA (PRENS EDWARD ADASI) VE TÜRKİYE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Tuğba Cevriye ÖZKARAL

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, ozkaraltugba@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4595-816X

Osman ÖZKILIÇASLAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, osmanozkiliçaslan04@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2024-2704

Gönderim tarihi: 11.01.2026

Kabul tarihi: 24.02.2026

Yayım tarihi: 15.03.2026

Öz

Sosyal Bilgiler, eğitim kavramının altında demokratik değerlerin, ulus bilincinin ve sosyal bilimlerin disiplinlerarası bir yaklaşım ile sentezlendiği özel bir alandır. Bir milletin kendi tarihini, coğrafyasını, gelecekte hedeflediği vatandaş tipini nasıl anlamlandırdığı ve nasıl kurguladığı direkt olarak Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programının niteliği ile ilgilidir. Sosyal Bilgiler eğitim programı ülkenin eğitim felsefesini yansıtanın yanında ulus hafızasını şekillendirme konusunda da önemli bir rol oynar. Bu sebeple, farklı toplumların müfredat yapılarını karşılaştırmalı olarak analiz etmek, gelişmiş eğitim sistemlerinin hedeflerini anlamak önem arz etmektedir. Bu çalışmada; Türkiye ve Kanada (Prens Edward Adası) sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Verilerin kaynağını Kanada (Prens Edward Adası) ve Türkiye’de uygulanmakta olan sosyal bilgiler öğretim programları oluşturmaktadır. Araştırmanın bulguları nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında yapılan kıyaslamalı analiz neticesinde, Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Kanada’nın Prens Edward Adası (PEI) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı arasında hedefler, içerik düzenlemesi ve pedagojik yaklaşımlar bakımından bazı temel farklılıklar ve benzerlikler olduğu düşünülmektedir. Her iki müfredatın da öğrencileri toplumsal hayata hazırlamayı ve vatandaşlık farkındalığı kazandırmayı amaçladığı anlaşılmakta olup, bu amaçların yapılandırılma şekillerinde farklı önceliklerin ön planda olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular, bu farklılaşmaların zemininde ülkelerin yönetim biçimlerinin, demografik yapılarının ve kültürel miras algılarının yattığını ortaya koymuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, Türkiye, Kanada, Prens Edward Adası, öğretim programı.

Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Tuğba Cevriye ÖZKARAL, Necmettin Erbakan Üniversitesi, ozkaraltugba@gmail.com

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

İntihal/Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayım etiğine uyulduğu teyit edilmiştir.

A COMPARATIVE STUDY OF SOCIAL STUDIES CURRICULA IN CANADA (PRINCE EDWARD ISLAND) AND TURKEY

ABSTRACT

Social Studies is a special field under the concept of education where democratic values, national consciousness, and social sciences are synthesized with an interdisciplinary approach. How a nation understands and conceptualizes its own history, geography, and the type of citizen it aims to have in the future is directly related to the nature of the Social Studies curriculum. The Social Studies education program plays an important role in shaping the national memory as well as reflecting the country's educational philosophy. For this reason, it is important to analyze the curriculum structures of different societies comparatively and to understand the goals of advanced education systems. This study aims to examine the social studies curriculum in Turkey and Canada (Prince Edward Island). A qualitative research method was adopted for this study. The data sources consist of the social studies curricula implemented in Canada (Prince Edward Island) and Turkey. The findings of the study were obtained using document analysis, one of the qualitative data collection methods. Descriptive analysis was used in the analysis of the data. As a result of the comparative analysis conducted within the scope of this study, it is thought that there are some fundamental differences and similarities between the Turkish Social Studies Curriculum and the Prince Edward Island (PEI) Social Studies Curriculum in terms of objectives, content organization, and pedagogical approaches. It is understood that both curricula aim to prepare students for social life and instill civic awareness, although it can be said that different priorities are at the forefront in the way these objectives are structured. The findings reveal that these differences are based on countries' forms of government, demographic structures, and perceptions of cultural heritage.

Keywords: Social studies, Turkey, Canada, Prince Edward Island, curriculum.

GİRİŞ

Eğitim, insanlığın en eski ve sürekli kendisini yenileyen dinamik süreçlerindedir. Kişinin kapasitesini ortaya çıkarmanın yanı sıra toplumların kültürlerini sonraki nesillere aktaran bir inşa kurumudur. Bireyin düşünsel, duygusal ve sosyal hünerlerini, bağlı olduğu toplumun istekleri ve uluslararası değerler ile uyum içerisinde ilerlemesini isteyen kavramdır. Eğitim süreci, sadece bilgi aktarımı demek değildir, kişinin hayatını anlamlandırma, toplumsal vazifelerini benimsemesini ve medeniyet olgusunu geliştirmeye yarayan esas dinamiktir. Globalleşmenin toplumun geleneksel değerlerini yeniden şekillendirdiği günümüz dünyasında, eğitim; sorgulayıcı, farklılıklara saygı duyan, küresel problemlerle mücadele edebilecek kimseleri yetiştirmeyi amaç edinir.

"Eğitim, bireysel yeteneklerin hem şahsi ihtiyaçlar hem de toplumsal hedefler ekseninde işlenmesini sağlayan öğrenme süreçlerinin ve bu süreçlere yön veren metodolojilerin bütünüdür. Geleneksel perspektiften bakıldığında ise eğitim; bir ulusun sosyal, iktisadi ve bilhassa kültürel mirasının sürdürülebilirliğini sağlayan en temel araç olarak tanımlanmaktadır (Kayıran, 1998). Eğitim, kültür kavramını var eden ve medeniyetleri inşa eden temel dinamiktir. Dünyanın dört bir yanındaki tarihsel başarılar, eğitimin önemini tartışmasız bir gerçek olarak ortaya koymuştur. Bununla birlikte eğitim, sosyal dokunun sürekliliğini sağlamada, kültürel kodların aktarımında ve kişinin sosyal sorumluluklarını özümsemesinde kilit bir rol oynamaktadır (Taşçier, 2021).

Bir dersin hedefleri, felsefesi, kazanımları, öğrenme alanları, değer ve becerileri ile ölçme-değerlendirme süreçlerinin şekillenmesinde öğretim programlarının (müfredat) belirleyici bir rol üstlendiği açıktır. Öğretim programları, milli eğitim sisteminin temel amacını yansıtmadan ötesinde; dersin işleniş ile ilgili kazanım, beceri, değer aktarımı ve ölçme-değerlendirme gibi kritik bileşenlerde uygulayıcılara yol haritası sunan, onlara rehberlik eden ana başvuru kaynaklarıdır (Öztürk ve Devenci, 2021). Bu bağlamda, toplumsal değişimin en önemli araçlarından olan Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarının farklı kültürler üzerinden okunmasının elzem olduğu düşünülmektedir. Yapılacak karşılaştırmalı analizler, yalnızca mevcut uygulamaların niteliğini ortaya koymakla kalmayacak, aynı zamanda eğitim sistemimize entegre edilebilecek yenilikçi yaklaşımlar ve alternatif bakış açıları için de güçlü bir referans kaynağı oluşturacaktır.

Sosyal bilgiler, geçmiş öğretim programlarında; kişinin toplumsal hedeflerini gerçekleştirebilmesi için tarih, coğrafya, ekonomi, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilim disiplinlerinin harmanlandığı, insanın çevresi ile etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği bir ders olarak tanımlanmıştır (MEB, 2005). Bu temel tanım, güncel 'Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında vizyoner bir boyut kazanarak; değişen dünya şartlarında kişiye toplumsal konularda ihtiyaç duyduğu becerileri kazandıran, sosyal bilimlerin bakış açısını disiplinlerarası bir anlayışla sunan ve millî-manevi değerleri merkeze alan bütüncül bir eğitim süreci olarak güncellenmiştir (MEB, 2024).

Sosyal Bilgiler öğretim programlarının tasarımı, ülkelerin benimsediği eğitim felsefesine göre değişiklik gösterir. Kimi sistemler konuları kronolojik ve bilgi aktarımı eksenli bir yapıda sunarken, kimi sistemler beceri temelli ve

sarmal bir yapı izleyerek konuları derinleştirmeyi hedefler. Bu bağlamda, konuların sınıf seviyelerine göre dağılımı pedagojik bir tercih olmanın yanında aynı zamanda o ülkenin yetiştirmeyi hedeflediği vatandaş tipinin de bir yansımasıdır.

Kanada'nın doğu kıyısında, St. Lawrence Körfezi'nin korunaklı sularında yer alan Prens Edward Adası (PEI), hilal şeklindeki özgün coğrafyası ve kıyı şeridini çevreleyen derin koylarıyla ülkenin en karakteristik bölgelerinden birini oluşturmaktadır. Yaklaşık 5.660 kilometrekarelik yüzölçümüyle Kanada federasyonunun fiziki olarak en küçük eyaleti olmasına rağmen, ada sınırlı alanında barındırdığı yoğun yerleşim dokusuyla dikkat çekmektedir. Demografik yapı incelendiğinde, PEI uzun yıllar boyunca İskoç, İrlandalı, İngiliz ve Fransız kökenli yerleşimcilerin baskın olduğu homojen bir nüfus yapısı sergilemiştir. Ancak 2021 nüfus sayımı verilerine göre eyalet nüfusu 154.331'e ulaşmış olup, bu rakam Kanada'daki en yüksek nüfus artış oranlarından birini temsil etmektedir. Özellikle son yıllarda uygulanan göçmenlik politikaları sayesinde Asya ve Orta Doğu kökenli yeni yerleşimcilerin artması, adanın geleneksel kırsal yapısını daha kozmopolit ve çok kültürlü bir görünüme kavuşturmuştur (Statistics Canada, 2022).

Tarihsel perspektiften bakıldığında, adanın yerleşim tarihi Avrupalıların gelişinden çok daha öncesine, binlerce yıl boyunca bu topraklarda yaşamış olan Mi'kmaq halkına dayanmaktadır. Yerli halkın adaya verdiği "Abegweit" (Dalgaların Üzerindeki Beşik) ismi, onların doğayla kurdukları manevi ve fiziksel bağı simgelemektedir. Avrupalıların gelmesiyle birlikte ada, önce Fransız yerleşimcilerin "Île Saint-Jean" olarak adlandırdığı bir koloniye, ardından 1763 Paris Antlaşması ile İngiliz egemenliğine girerek bugünkü ismini alan bir Britanya kolonisine dönüşmüştür. Eyaletin siyasi tarihindeki en belirleyici olaylardan biri, 18. yüzyılda arazilerin adada yaşamayan İngiliz soylularına dağıtılmasıyla ortaya çıkan "Toprak Sorunu"dur. Bu durum yüzyılı aşkın bir süre boyunca yerel halkın mülkiyet mücadelesine sahne olmuş ve adalıların kendi kaderini tayin etme konusundaki politik direncini şekillendirmiştir. PEI, 1864 yılında Charlottetown Konferansı'na ev sahipliği yaparak Kanada Konfederasyonu'nun kurulmasına öncülük etmesine rağmen, başlangıçta bu birliğe katılmayı reddetmiş, ancak ekonomik zorluklar ve vaat edilen demiryolu borçlarının ödenmesi karşılığında 1873 yılında Kanada'nın yedinci eyaleti olarak federasyona katılmıştır. İdari olarak Prince, Queens ve Kings olmak üzere üç ilçeye ayrılan eyalette, nüfusun büyük bir kısmı başkent Charlottetown ve çevresinde yoğunlaşmış olsa da, kırsal yerleşim dokusu ve topluluk bağları hala güçlü bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Eğitim sistemi ve müfredat programları, özgün coğrafi, tarihsel ve demografik arka plan üzerine inşa edilmiştir. Adanın küçük ölçekli yapısı, eğitimde merkeziyetçi olmayan, toplum temelli ve katılımcı bir yaklaşımın benimsenmesini kolaylaştırırken; artan kültürel çeşitlilik, müfredatın "yerel değerlerden küresel vatandaşlığa" evrilmesini zorunlu kılmıştır. Özellikle Mi'kmaq yerlilerinin tarihsel mirasıyla yüzleşme ve uzlaşma süreçleri, modern PEI eğitim müfredatının etik omurgasını oluşturmakta olup, öğrencilerin tarihsel olayları çoklu perspektiflerle analiz etmelerine olanak tanıyan bir pedagojik zemin sunmaktadır (McRae ve Bolger, 2023). Sonuç olarak Prens Edward Adası, yalnızca coğrafi bir birim değil; sömürge geçmişi, yerel direniş kültürü ve modern demografik dönüşümüyle, sosyal bilgiler eğitimi için zengin ve dinamik bir laboratuvar niteliği taşımaktadır.

Prens Edward Adası (PEI), literatürde 'Atlantik Kanada' olarak isimlendirilen alanın bir bölümüdür. Atlantik Kanada; Kanada'nın doğu bölgesinin kısıyında yer alan New Brunswick, Nova Scotia, Prince Edward Adası ile Newfoundland ve Labrador eyaletlerini içeren coğrafi ve siyasi alanın yaygın ismidir. Kanada'da eğitim sistemi yönetimi eyaletlerin yetki alanında bulunsa da, bu dört eyalet bölgesel standartlara uyum sağlamak ve ortak bir amaç meydana getirmek amacıyla 'Atlantik Kanada Eğitim Vakfı' (Atlantic Provinces Education Foundation) bünyesinde birleşmiş ve ortak bir müfredat çatısı geliştirmiştir (Atlantic Provinces Education Foundation [APEF], 1999). Dolayısıyla bu çalışmada incelenen PEI müfredatı, sadece yerel bir program değil, söz konusu bölgesel eğitim iş birliğinin bir ürünüdür.

Eğitim programlarının evrensel düzeylerde kıyaslanması, ülkelerin kendi eğitim uygulamalarını uluslararası ölçekte değerlendirmeleri ve ileriye taşımaları adına kritik bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda Kanada; PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) gibi kapsamlı ölçütlerde gösterdiği devamlı başarı ve eğitimde fırsat eşitliği sunma konusundaki yetkinliği ile dünyanın en önde gelen eğitim modellerinden biri olarak sayılmaktadır (OECD, 2023). Bakioğlu ve Pekince'nin (2018) analizlerinde vurgulandığı üzere Kanada; katıldığı PISA sınavlarının tamamında, matematik, fen ve okuma becerileri alanlarında devamlı bir şekilde ilk 8 ülke içerisinde bulunarak kayda değer bir başarı grafiği çizmiştir. Araştırmada Kanada'nın elde ettiği ikincilik, üçüncülük ve dördüncülük gibi son derece yüksek başarılarla değerlendirilerek, eğitimdeki niteliğin tesadüfi olmadığı aktarılmıştır. Gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye ile okuma becerileri ve eğitim niteliği açısından bu denli üst sıralarda yer alan Kanada'nın kıyaslanmasının, Türk eğitim sistemine ve özde sosyal bilgiler öğretimine büyük katkılar da bulunacağı düşünülmektedir (Bakioğlu ve Pekince, 2018). Bu veriler ışığında, Kanada'daki başarının sayısal bir üstünlük olmasının yanı sıra öğrencilerin anlama, yorumlama ve analiz etme becerilerini ön plana koyan güçlü bir müfredat zeminine dayandırıldığı düşünülmektedir.

Ülkelerin eğitim sistemlerinin yönetme ve denetleme şekilleri, uygulanmak istenen öğretim programlarının yapılmasında kritiktir. Yavuzkurt ve Kırıl (2019) tarafından yapılan karşılaştırmalı incelemede; Türkiye'nin eğitim yönetiminin merkeziyetçi-otoriter bir yapıya sahip olduğu ve karar mekanizmasının tamamen Milli Eğitim Bakanlığı olduğu; Kanada'nın eğitim yönetiminin ise bölgesel ve eyaletlere göre değişebilen bir yapı olduğu saptanmıştır. Çalışmada, Kanada'da federal düzeyde bir eğitim bakanlığının bulunmadığı, eyaletlerin kendi eğitim bakanlığına ve yönetim ağına sahip olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu sebeple Türkiye'de tek ve merkezi bir program uygulanırken, Kanada'da eyaletlerin kendi kültürel ve demografik ihtiyaç ve isteklerine göre şekil alabilen, yerel otoriteler tarafından yönetilen çoklu bir program yapısı söz konusudur (Yavuzkurt ve Kırıl, 2019). Bu durum, Kanada eğitim sistemi ile ilgili yapılacak incelemelerde tek bir eyaletin araştırılmasının, ülkenin genel eğitim vizyonunu aktarmada yetersiz kalabileceğini ortaya koymaktadır.

Türkiye ile Kanada sosyal bilgiler öğretim programlarını kıyaslayan alanyazın incelendiğinde, çalışmaların çoğunlukla Ontario ve Alberta eyaletleri üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Öztürk ve Öztürk (2013), Kanada'nın en gelişmiş, metropol ve en yoğun nüfuslu bölgesi olan Ontario eyaleti ile Türkiye sosyal bilgiler öğretim programlarını kıyasladıkları çalışmalarında; Ontario müfredatının esnek yapısına ve 'Miras ve

Vatandaşlık' ile 'Kanada ve Dünya Bağlantıları' gibi öğrenme alanlarına yoğunlaştığını tespit etmişlerdir. Literatürün bir diğer yoğunlaşılacak bölgesi ise Alberta eyaletidir. Bursa ve Çengelci Köse (2017), Türkiye ve Alberta müfredatlarını değerler eğitimi bağlamında analiz etmiş; Kanada (Alberta) müfredatlarında değerlerin 'değer ve tutum' başlığı altında, çevre bilinci ve demokrasi ekseninde verildiğini, Türkiye'de ise değerlerin 4. sınıftan itibaren somut ve soyut farklılıklarla daha genişletilmiş bir listeyle sunulduğunu tespit etmişlerdir. Beceri kapsamı üzerine odaklanan Şeren, Tut, Çolak ve Kiroğlu (2021) ise yine Alberta eyaletini merkeze alarak yaptıkları araştırmada; eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme gibi becerilerin her iki ülke programında ortak olarak bulunduğunu, fakat Alberta müfredatının bu üst düzey becerileri daha holistik bir yaklaşımla ele aldığını saptamışlardır.

Yukarıda bahsedilen araştırmalar, Kanada eğitim yapısının odak noktası olan bölgeleri Ontario ve Alberta üzerine kapsamlı veriler sunsa da, Yavuzkurt ve Kırıl'ın (2019) da değindiği, Kanada'nın her eyaletinin kendine özgü bir yönetim ve program yapısına sahip olduğu gerçeği, diğer bölgelerin de araştırılmasını elzem kılmaktadır. Mevcut literatürde, Ontario ve Alberta gibi büyük metropol eyaletlerin dışında kalan, ancak bölgesel bir eğitim iş birliği modeline (Atlantik Kanada) sahip olan Prens Edward Adası (PEI) müfredatına yönelik kapsamlı bir kıyaslamaların eksikliği göze çarpmaktadır.

Bu çalışma, literatürdeki 'merkezi eyaletler' odağını daha da genişleterek; merkezîyetçi Türk eğitim sistemi ile yerel yönetim esaslı PEI sosyal bilgiler müfredatını amaç, içerik ve yaklaşım boyutlarıyla kıyaslamayı ve Türk eğitim sistemine farklı bir bölgesel bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Prens Edward Adası Sosyal Bilgiler öğretim programının Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programı ile karşılaştırmalı olarak incelenmesi; iki farklı yönetim anlayışının (merkezîyetçi–yerinden yönetim) sosyal bilgiler öğretimine nasıl yansıdığını ortaya koyması açısından önemli görülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Türkiye ve Prens Edward Adası sosyal bilgiler müfredatlarını kıyaslamalı olarak analiz etmeyi ve güncel durum derinlemesine ortaya çıkarılması amaçlandığından, nitel araştırma yaklaşımı temele alınarak şekillendirilmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Veri Kaynakları

Araştırmanın veri kaynakları aşağıda sunulmuştur:

Tablo 1. Veri Kaynakları

Ülke / Bölge	Doküman Adı	Yayın Yılı	Yayımlayan Kurum	Kapsam / Düzey
Türkiye	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	2018 (Güncel)	Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)	İlkokul ve Ortaokul (4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)
Kanada (PEI)	Atlantik Kanada Sosyal Bilgiler Müfredat Çerçevesi	1999	Atlantik Eyaletleri Eğitim Vakfı (APEF)	Genel Çerçeve (K-12)
Kanada (PEI)	Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kılavuzları	2023 (Güncel)	Prens Edward Adası (PEI) Eğitim ve Erken Yıllar Bakanlığı	İlkokul ve Ortaokul (1-9. Sınıflar)

Çalışmada veri kaynağı olarak; Türkiye özelinde MEB tarafından yayımlanan ve 2018 yılında yinelenmiş resmi öğretim programı kullanılmıştır. Kanada (PEI) örnekleme için ise iki ana doküman incelenmiştir: İlki, Atlantik Kanada bölgesinin (PEI, Nova Scotia, New Brunswick, Newfoundland) ortak vizyonunu belirleyen 'Atlantik Kanada Sosyal Bilgiler Müfredat Çerçevesi (1999)'; ikincisi ise bu çerçeveye dayalı olarak Prens Edward Adası Eğitim ve Erken Yıllar Bakanlığı tarafından okullarda uygulanan güncel 'Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kılavuzları (2023)'dir.

Verilerin Toplanması

Eğitim programlarının karşılaştırılmasında, programların sadece yapısal özelliklerini değil; felsefesini ve içerdiği örtük mesajları anlamlandırmak için sayısal verilerden çok; olgunun kendisine odaklanmak gerekmektedir. Bu sebeple araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılması uygun görülmüştür. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan bilimsel bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Özellikle direkt olarak gözlem veya görüşmenin mümkün olmadığı uluslararası karşılaştırma çalışmalarında, resmi öğretim programları gibi birincil kaynakların analiz edilmesinde bu yöntem; araştırmacıya zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın geniş bir veri setine erişme ve inceleme fırsatı sunduğu için bu çalışmada işe koşulmuştur (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil ve Nas, 2021). Öğretim programları, kazanımların sıralandığı teknik listeler olmasının yanı sıra; aynı zamanda ülkelerin yetiştirmeyi amaçladığı 'insan modelini' yansıtan resmi dokümanlardır. Bu sebeple araştırmada doküman incelemesi yönteminin tercih edilmesi; programın arka planındaki eğitim felsefesi ve hedeflenen vatandaşlık vizyonunun, sayısal verilerin hudutlarını aşip; holistik ve ayrıntılı bir perspektifle araştırılmasına imkân tanımıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada doküman incelemesi vasıtasıyla ulaşılan verilerin analiz edilmesinde, nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Betimsel analiz; ulaşılan verilerin, araştırma problemleri doğrultusunda önceden belirlenen teorik bir çerçeveye göre özetlendiği ve yorumlandığı bir analiz sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu yaklaşımda temel amaç, dağınık haldeki ham verileri sistemli bir şekilde ve

anlaşılır bir biçimde şekillendirerek okuyucuya sunmak ve neden-sonuç ilişkileri bağlamında incelemektir (Özdemir, 2010).

Belirlenen tematik çerçeveye göre her iki ülkenin öğretim programları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Analiz sürecinde, Kanada (PEI) sosyal bilgiler öğretim programına ait İngilizce dokümanlar araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilmiş; kavramsal eşdeğerliliğin sağlanması ve anlam kaybının önlenmesi adına orijinal metinler ile çeviriler karşılaştırmalı olarak kontrol edilmiştir. Düzenlenen veriler, okuyucunun takibini kolaylaştırmak amacıyla karşılaştırmalı tablolar halinde sunulmuş ve programların kendi orijinal yapısını yansıtacak şekilde doğrudan alıntılarla desteklenerek tanımlanmıştır. Tanımlanan bu bulgular, çalışmanın son aşamasında Türkiye ve PEI eğitim sistemlerinin vizyonu çerçevesinde açıklanmış olup, saptanan benzerlik ve farklılıklar yorumlanmıştır.

BULGULAR

Atlantik Kanada'nın sosyal bilgiler eğitim müfredatı, öğrenci ihtiyaçları ve öğretmen görüşleri çerçevesinde bölgesel komiteler tarafından planlanıp, geliştirilmiştir. Farklı alanlardan öğretmenler, eğitimcilerden ve danışmanlardan oluşur. Atlantik Kanada Sosyal Bilgiler Müfredatı Vakfı (1999) tarafından belirlenen ilkelere göre, 9. sınıf müfredatına ve kaynaklarına yapılan tüm girişler aşağıdaki temel yaklaşımları, gerekçeleri, felsefeyi ve içeriği yansıtmalıdır:

Öğrenme Sürecine ve İçeriğe Yönelik İlkeler

İçerik: Müfredat, anlamlı, önemli, zorlayıcı, aktif, bütünleştirici ve konu odaklı olmalıdır.

Öğrenme Araştırması: Çocukların nasıl öğrendiğine dair güncel araştırmalarla uyumlu olmalıdır.

Bakış Açıları: Çoklu bakış açılarını içermelidir.

İçerik Dengesi: Yerel, ulusal ve küresel içeriğin dengesini yansıtmalıdır.

Disiplinlerarası Yaklaşım: Müfredatlar arası bağlantılar için fırsatları teşvik etmelidir.

Kaynak Kullanımı: Kaynak temelli öğrenmeyi teşvik etmelidir.

Teknoloji Entegrasyonu: Sosyal bilimlerin öğrenilmesi ve öğretilmesinde teknolojinin entegrasyonunu teşvik etmelidir.

Hedefler ve Çıktılar

Mezuniyet Çıktıları: Temel mezuniyet öğrenimlerinin (EGL'ler), genel müfredat çıktılarının (GCO'lar) ve kilit aşama müfredat çıktılarının (KSCO'lar) elde edilmesini teşvik etmelidir.

Süreç Becerileri: İletişim, sorgulama ve katılım süreçlerinin elde edilmesini teşvik etmelidir.

Okuryazarlık: Sosyal bilgiler yoluyla okuryazarlığı teşvik etmelidir.

Hayat Boyu Öğrenme: Yaşam boyu öğrenme için bilgi, beceri ve tutumlar geliştirmelidir.

Vatandaşlık: Bilgili ve aktif vatandaşların gelişimini teşvik etmelidir.

Bu sosyal bilgiler müfredatı, en geniş ve nihai öğrenci beklentilerini temsil eden Temel Mezuniyet Öğrenimleri (EGL'ler), Sosyal Bilgiler alanına özgü kapsamlı hedefler olan Genel Müfredat Çıktıları (GCO'lar), belirli sınıf düzeylerini kapsayan Anahtar Aşama Müfredat Çıktıları (KSCO'lar) ve nihayetinde tek bir derse veya üniteye odaklanan, sosyal bilimlerin süreçlerini, tutumlarını ve değerlerini de kapsayan en spesifik hedefler olan Özel Müfredat Çıktıları (SCO'lar) olmak üzere dört kademeli bir hiyerarşide, birbirleriyle tam uyum içinde olacak şekilde tasarlanmıştır.

Sosyal ve Pedagojik İlkeler ise şunlardır:

Eşitlik ve Çeşitlilik: Eşitliğin sağlanmasına katkıda bulunmak ve çeşitliliği desteklemek zorundadır.

Öğrenme Ortamı: Etkili bir öğrenme ortamının gerçekleştirilmesini desteklemelidir.

Yöntem Çeşitliliği: Çeşitli öğretim, öğrenme ve değerlendirme stratejilerinin kullanımını teşvik etmelidir.

Atlantik Kanada Sosyal Bilgiler Müfredatı, dil, ırk, kültür ve sosyal açıdan çeşitlilik gösteren bölge toplumunun bir yansıması olarak, tüm öğrencilerin ve toplulukların ilgi alanlarını, değerlerini, deneyimlerini ve dillerini kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Müfredat, öğrencilerin ırk, etnik köken, cinsiyet, yetenek ve yaşam tarzları gibi farklılıkları anlamasını teşvik ederek, toplumun çeşitli ve çok kültürlü doğasını takdir etmeyi, kabul etmeyi ve bu değerlere sahip çıkmayı temel alır. Ayrıca müfredat, bireysel ve sistematik ayrımcılığın eleştirel analizini ve farkındalığını teşvik ederek eşitliğe olan bağlılığı güçlendirir. Bu amaçla, okullar karşılıklı güven, kabul ve saygı ile karakterize edilen bir ortam sunmalı; tüm öğrencilerin cinsiyet, ırk, etnik ve kültürel kimliklerini onaylayan ve kimlik gururunu destekleyen bir eğitime sahip olmasını garanti etmelidir. Eğitimciler ise sınıf uygulamalarının ve kaynaklarının farklı bakış açılarını olumlu ve doğru şekilde yansıtmasını sağlamak ve ayrımcı davranışları reddetmekle yükümlüdür.

Müfredatın temel felsefesi, öğrenme deneyimlerinin anlamlı, önemli, zorlayıcı, aktif, bütünleştirici ve sorun odaklı olması gerektiği ilkesine dayanır. Bu yaklaşım, sadece bilgi edinmeyi değil, aynı zamanda problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi gelecekteki başarı için vazgeçilmez olan yetenekleri geliştirmeyi hedefler. Sosyal bilgiler, özgürlük, eşitlik, adalet ve hukukun üstünlüğü gibi demokrasinin temel ilkelerini kapsayarak, vatandaşlık bilincinin gelişiminde merkezi bir rol üstlenir. Müfredat, öğrencilere hem kendi dünyalarını hem de küresel toplumun insanlarını ve sistemler arasındaki karmaşık karşılıklı ilişkileri görmeleri için eşsiz bir zemin hazırlamayı hedefler.

Günümüzde değişimin artan hızı karşısında öğrencileri hayata hazırlamak için yalnızca bilgi birikimi yetersiz kalmaktadır; bu nedenle sosyal bilgiler öğrenme ortamı, öğrencileri yaşam boyu öğrenenler olarak yetiştirmek amacıyla problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme ile bilinçli karar verme gibi kritik becerilerin gelişimini desteklemelidir. Ayrıca, öğrencilerin artan çeşitliliğini (farklı geçmişler, öğrenme stilleri, zeka türleri ve yetenekler) göz önünde bulunduran etkili bir öğretim ortamı, bu çeşitliliği destekleyen ilke ve stratejileri benimsemeli; sosyal bilimler derslerinin doğası, tüm öğrencileri aktif katılıma dahil eden ve onlara çok çeşitli deneyimler sunan öğretim yaklaşımlarını uygulamak için eşsiz fırsatlar sağlamaktadır.

Sosyal bilgiler müfredatı, eğitimde eşitliği sağlamak ve çeşitliliği desteklemek amacıyla, öğrencilerin ırksal/etnokültürel, cinsiyet ve sosyal kimliklerini onaylamalı ve onların yetenek, ihtiyaç, ilgi ve öğrenme stillerini yansıtmalıdır. PEI müfredatı, Kanada'nın çeşitliliğini doğru yansıtan, çoklu bakış açılarını teşvik eden materyaller ve stratejiler sağlamalı; yetenek, kültür, ırk, cinsiyet ve sosyoekonomik konuları saygılı ve dengeli bir şekilde analiz etmelidir. Temel olarak, tüm insanların fırsatlara ve sonuçlara eşit erişime sahip olması gerektiği kavramını teşvik eden müfredat, tüm öğrencilerden geçmişleri veya yetenekleri ne olursa olsun başarı beklemeli ve öğrencilerin çeşitliliğini dikkate alan çeşitli yöntemler ve araçlar kullanarak değerlendirme ve ölçme uygulamalarını içermektedir.

Müfredat, coğrafya, ekonomi, siyaset bilimi, sosyoloji ve antropoloji gibi sosyal bilimlerin disiplinlerini entegre ederken, bu konuların kişisel, bölgesel, ulusal, akademik, çoğulcu ve küresel perspektiflerden incelenmesini sağlayan çok disiplinli bir bakış açısı sunar. Müfredatın güçlü bir ilkesi, eğitimde eşitliğin sağlanmasına ve çeşitliliğin desteklenmesine yönelik taahhüdüdür. Atlantik Kanada toplumunun ırk, etnik köken, cinsiyet, yetenek, dil ve sosyoekonomik farklılıklarını kabul ederek, müfredat, tüm öğrencilerin kimliklerini onaylamalı ve yansıtmalıdır. Bu kapsamda, bireysel ve sistematik ayrımcılığın eleştirel analizini teşvik ederek, önyargılardan uzak, karşılıklı güven, kabul ve saygıya dayalı bir okul ortamı yaratmayı destekler. Müfredat içeriği, Kanada'nın çeşitliliğini doğru ve tam olarak yansıtan materyaller ve çoklu bakış açıları sunmalı; öğretmenlerden ise tüm öğrencilerin, geçmişlerinden bağımsız olarak, başarılı olmasını beklemeleri talep edilir.

Etkili bir sosyal bilgiler ortamı yaratmak için öğretmenler, öğrencilerin çoklu zekaya sahip olduklarını kabul etmeli ve yeni yaklaşımları, metodolojileri ve teknolojileri yerleşik uygulamalarla birleştirmelidir. Bu ortam, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayan ve bilgi, beceri ve tutumları bütünleştiren fırsatlar sunmalıdır.

Türkiye'de Sosyal Bilgiler dersi, ilkokul 1, 2 ve 3. sınıflarda "Hayat Bilgisi" dersi ile temellendirilen, 4. sınıftan başlayarak 7. sınıfın sonuna kadar ise bağımsız bir disiplin olarak yürütülen bir derstir. 2005 yılında yapılan radikal bir yenilik ile davranışçı yaklaşımdan yapılandırmacı yaklaşıma evrilen program, 2018 yılında yenilenerek bugünkü beceri ve değer temelli halini almıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından merkeziyetçi bir yaklaşımla hazırlanan ve 81 ilde standart olarak uygulanan bu müfredat; tarih, coğrafya ile ekonomik ve kültürel olguları birbirlerinden ayrılmış disiplinler olarak değil, "öğrenme alanları" adı verilen disiplinler arası temalar altında holistik bir yapıda sunmaktadır (MEB, 2018).

Türkiye'de uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler öğretim müfredatı, öğrencinin bilişsel hazırbulunuşluk seviyesine odaklanan ve alanyazında 'sarmal yaklaşım' olarak betimlenen bir müfredat şemasına sahiptir. Bu sarmal yapı sayesinde "Birey ve Toplum", "Kültür ve Miras", "İnsanlar, Yerler ve Çevreler", "Bilim, Teknoloji ve Toplum", "Üretim, Dağıtım ve Tüketim", "Etkin Vatandaşlık" ve "Küresel Bağlantılar" olmak üzere yedi temel öğrenme alanı, 4. sınıftan 7. sınıfa kadar her yıl tekrar edilir. Konuların kapsamı ve derinliği sınıf seviyesi arttıkça genişler. Müfredatın dayandığı temel felsefe, öğrenciye ansiklopedik bilgi yüklemek yerine, edindiği bilgiyi gerçek

yaşamda işlevsel hale getirebilen 'Etkin Vatandaşlar' yetiştirmektir. Bu vizyon doğrultusunda program; eleştirel düşünme, kanıt temelli sorgulama ve finansal okuryazarlık gibi 27 hayati beceriyi ve bunlara eşlik eden vatanseverlik, adalet, sorumluluk gibi 18 kök değeri öğrencilere kazandırmayı hedefler. Örneğin, 4. sınıfta yakın çevresini ve ailesini tanıyan öğrenci, 7. sınıfta aynı öğrenme alanı altında dünya tarihini ve küresel ilişkileri analiz eder. Müfredatın temel felsefesi; sadece bilgi yüklemek değil, bilgiyi hayatta kullanabilen "Etkin Vatandaş" yetiştirmektir. Bu vizyon doğrultusunda program, öğrencilere eleştirel düşünme, kanıt kullanma, empati ve finansal okuryazarlık gibi 27 temel beceri ile adalet, vatanseverlik, sorumluluk ve yardımseverlik gibi 18 temel değeri kazandırmayı hedefler. Türk eğitim sisteminin genel amaçları doğrultusunda şekillenen Sosyal Bilgiler programı; milli ve manevi değerlerine bağlı, tarihini ve kültürünü bilen, aynı zamanda evrensel değerlere açık, demokratik süreçlere katılan, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan bireyler inşa etmeyi amaçlayan, devletin vatandaşlık vizyonunu yansıtan stratejik bir metindir (MEB, 2018).

Bu çalışmanın temel amacını oluşturan karşılaştırmalı analiz, merkezîyetçi bir eğitim sistemine sahip Türkiye Cumhuriyeti ile yerinden yönetim esaslı federal bir yapıya sahip Kanada'nın Prens Edward Adası (PEI) eyaletini merkeze almaktadır. Türkiye'de Sosyal Bilgiler dersi, "Öğrenme Alanları" (Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, Etkin Vatandaşlık vb.) başlıkları altında tematik bir bütünlük içinde ve 81 ilde standart bir içerikle yürütülmektedir. Buna karşın PEI müfredatı, "Atlantik Kanada Sosyal Bilgiler Çerçevesine" dayalı olarak, konuları 1. sınıftan 9. sınıfa kadar "Ben", "Çevrem", "Eyaletim", "Ülkem" ve "Dünya" ekseninde genişleyen sarmal bir konu dağılımıyla ele almaktadır.

Aşağıdaki tablolarda her iki ülkenin içeriğine ilişkin ayrıntılar yer almaktadır.

Tablo 2. PEI Sosyal Bilgiler Müfredatında Ana Temalar

Sınıf Düzeyi	Ana Tema/Odak Alanı	Açıklama
Okul Öncesi	Giriş / Öğrenen	Müfredatın başlangıç noktası ve öğrenciyi odaklanma.
1. Sınıf	Bağlantılar	Öğrencinin kendisi ve çevresiyle kurduğu temel ilişkiler ve bağlantılar.
2. Sınıf	Etkileşimler	Bireyler ve gruplar arasındaki etkileşimler.
3. Sınıf	Değişim	Yaşamda ve toplumda meydana gelen değişimler.
4. Sınıf	Eyalet Kimliği	Öğrencinin kendi eyaletinin (PEI) kimliği, tarihi ve coğrafyası.
5. Sınıf	Keşif	Tarihsel keşifler, coğrafi keşifler ve dünya hakkında öğrenme.
6. Sınıf	Toplumlar	Farklı toplumların incelenmesi, muhtemelen antik veya küresel toplumlar.
7. Sınıf	PEI Tarihi / Dünya Kültürü	Eyaletin (PEI) tarihi ve küresel kültürler üzerine odaklanma.
8. Sınıf	Kanada Kimliği	Kanada'nın ulusal kimliği, tarihi ve coğrafyası.
9. Sınıf	Karşılıklı Bağımlılık / Güçlendirme	Küresel düzeyde karşılıklı bağımlılık, vatandaşlık rolü ve bireyin güçlenmesi.

Tablo 2’de sunulan Prens Edward Adası (PEI) Sosyal Bilgiler öğretim programının genel yapısı incelendiğinde, programın pedagojik zeminini "yakından uzağa" ilkesinin oluşturduğu ve müfredatın öğrencinin bilişsel gelişimiyle uyumlu bir şekilde; mikrodan makroya doğru ilerleyen sarmal bir yapıda olduğu görülmektedir. Okul öncesi ve ilkokul kademesinde odak noktası kişinin kendisi ve yakın çevresi olup, süreç öğrencinin çevresiyle kurduğu bağlantılar ve etkileşimler üzerinden şekillenmekte olup, 3. sınıfta ise değişim kavramıyla birlikte zaman algısı ve toplumsal dönüşüm farkındalığı sürece dâhil edilmektedir. Ortaokul kademesine geçişte mekânsal algının genişlediği görülür; öğrenci 4. sınıfta kendi eyaletinin kimliği ile derinlemesine bir bağ kurarken, devamında keşif ve toplumlar temalarıyla küresel bir perspektif kazanmaya başlar. Programın 7-9. sınıf aralığında ise yerel tarih ile dünya kültürleri harmanlanmakta, 8. sınıfta odak noktası Kanada kimliğine kayarak ulusal vatandaşlık bilinci pekiştirilmektedir. Programın 9. sınıftaki nihai aşamasında yer alan karşılıklı bağımlılık ve güçlendirme teması ise müfredatın temel hedefini ortaya koymaktadır: Yerel ve ulusal kimliğini benimseyen ve küresel sistemdeki yerini sorgulayan ve demokratik gücünün farkında olan aktif vatandaşlar yetiştirmek. PEI müfredatı, kimlik inşasını yerelden başlatıp ulusal ve küresel katmanlarla zenginleştiren dinamik bir yol haritası sunmaktadır.

Tablo 3. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 1. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Gruplar	Sosyal etkileşim ve grup bilinci	Öğrencilerin sosyal ve kültürel grupları tanımaları, grup içindeki benzerlik ve farklılıkları fark etmeleri, bireylerin hak ve sorumluluklarını kavramaları amaçlanır.
Ortamlar	Doğal ve yapay çevre	Doğal ve yapay ortamların özelliklerini ayırt etme, insan-çevre etkileşimini anlama ve çevreyi korumaya yönelik sorumlu davranışlar geliştirme hedeflenir.
Yer ve Zaman	Mekânsal farkındalık ve değişim	Yer işaretleri, semboller, yönler ve ölçekler aracılığıyla konum kavramı geliştirilir; toplulukların ve yerli halkların yerle ilişkilerinin zaman içindeki değişimi incelenir.
İhtiyaçlar ve İstekler	Ekonomik farkındalık ve bağımlılık	İnsanların temel ihtiyaç ve isteklerini tanıma, bunların karşılanmasını etkileyen faktörleri anlama ve topluluklar arası mal ve hizmet alışverişine dayalı bağımlılığı kavrama amaçlanır.

Tablo 3’te yer alan PEI 1. sınıf sosyal bilgiler müfredatı incelendiğinde, programın öğrencilerin sosyal hayata hazırlayacak önemli olguları sosyoloji, coğrafya, tarih ve ekonomi olmak üzere dört temel disiplin çerçevesinde, yaşlarına uygun bir şekilde yapılandığı görülmektedir. "Gruplar" ünitesiyle bireyin sosyal bağlılığı, grup dinamiği ve farklılıklara saygı bilincini geliştirmeyi ön plana çıkaran program; "Ortamlar" ünitesiyle de doğal ve yapay çevre ayrımını vererek erken yaşta çevre okuryazarlığı ve sürdürülebilirlik farkındalığı oluşturmayı hedeflemektedir. "Yer ve Zaman" ünitesinde, harita becerileri gibi mekânsal araçlara, yerli halkların geçmişine ve değişime vurgu yapılması, mekân algısının tarihsel bir bakış açısıyla sentezlenerek sunulduğunu göstermektedir. Programın ekonomik boyutunu oluşturan "İhtiyaçlar ve İstekler" ünitesi ise üretim, tüketim ve karşılıklı bağımlılık gibi kavramların temelini atarak, öğrencinin sosyal bir birey olmasının yanında sistemin işleyişini kavrayan bilinçli bir karar verici olarak yetiştirilmesini de amaçlamaktadır.

Tablo 4. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 2. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
İnsanlar	Değişim ve toplumsal kararlar	Öğrencilerin kendi yaşamlarındaki değişimleri fark etmeleri, birey ve grup kararlarının toplumsal değişime etkisini anlamaları ve toplumun geleceğine yönelik öngörü geliştirmeleri amaçlanır.
Teknoloji	Teknolojik değişim ve ihtiyaçlar	Teknolojinin günlük yaşamdaki rolünü kavrama, insanların ihtiyaçlarını karşılamak için teknolojiyi zaman içinde nasıl geliştirdiğini ve dönüştürdüğünü anlama hedeflenir.
Ekonomi	Tüketim, üretim ve karar verme	Çocukların ve ailelerin tüketici olarak ekonomik karar alma süreçlerini tanıma, arz ve talebin fiyatlar üzerindeki etkisini ve iş yaşamının zaman içindeki değişimini kavrama amaçlanır.
Çevre	Çevresel değişim ve sürdürülebilirlik	Fiziksel çevrenin zamanla nasıl değiştiğini ve insan-çevre etkileşiminin farklılaştığını anlama; sürdürülebilir kalkınma kavramının ve gelecekteki öneminin farkına varması hedeflenir.

Tablo 4'te yer alan PEI 2. sınıf sosyal bilgiler müfredatı incelendiğinde, programın disiplinler arası bir yaklaşımla "Değişim ve Karar Verme" becerilerini merkeze aldığı görülmektedir. Dört temel ünite olan İnsanlar, Teknoloji, Ekonomi ve Çevre; olguları durağan birer bilgi olarak değil, zaman içinde dönüşen dinamik süreçler olarak ele almaktadır. Özellikle "sürdürülebilir kalkınma" ve "arz-talep ilişkisi" gibi soyut ve karmaşık iktisadi/çevresel kavramların, bu yaş düzeyinde "karar verme süreçleri" ile ilişkilendirilerek sunulması, programın sarmal yapısının ve bilişsel derinliğinin bir göstergesidir. Bu düzeyde öğrenci, teknolojinin evrimini ve çevresel değişimi analiz ederken; verdiği bireysel kararların toplumsal dönüşüme etkisini ve geleceği şekillendirmedeki rolünü kavrayan aktif bir özne olarak konumlandırılmaktadır. Müfredat, öğrencinin sadece bugünü değil, geçmişten gelen süreçleri anlayarak geleceğe dair öngörülerde bulunmasını sağlayan bir zaman perspektifi kazandırmayı hedeflemektedir.

Tablo 5. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 3. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Yer	Coğrafi konum ve bölgesel özellikler	Öğrencilerin kendi eyaletlerinin ve Atlantik bölgesinin konumunu farklı ölçeklerde tanımlamaları; fiziksel özellikler, iklim, bitki örtüsü ve yerleşim-geçim ilişkisini incelemeleri amaçlanır.
Halklar	Kültürel çeşitlilik ve etkileşim	Eyalette yaşayan farklı halkların kültürel özelliklerini ve bunları ifade etme biçimlerini tanıma; öğrenciler arasında saygı ve olumlu etkileşimi destekleyen tutumlar geliştirme hedeflenir.
Vatandaşlık	Yönetim, haklar ve katılım	Eyalet düzeyindeki hükümet yapılarının amaç ve işlevlerini anlama; vatandaşların hak ve sorumluluklarını öğrenme ve kamu karar alma süreçlerine katılım yollarını kavrama amaçlanır.

Tablo 5'te sunulan 3. sınıf müfredatı incelendiğinde, programın öğrencinin odak noktasını yakın çevreden çıkarıp "Eyalet ve Bölge" ölçeğine taşıyan bir geçiş bölümünü temsil ettiği görülmektedir. Programın bu düzeyde; coğrafya, sosyoloji ve siyaset bilimi disiplinlerini "Yer, Halklar ve Vatandaşlık" kavramları üzerinde şekillendirdiği anlaşılmaktadır. "Yer" ünitesiyle tek bir konum bilgisi verilmemekte olup, iklim ve yer şekilleri gibi fiziki faktörlerin yerleşim ve geçim kaynakları üzerindeki etkisi incelenerek güçlü bir insan-mekân etkileşimi

kurulmaktadır. Sosyal yapıyı ele alan "Halklar" ünitesinde, eyaletin demografik yapısını oluşturan farklı kültürlerin tanınması ve ifade biçimlerinin değer görmesi sağlanarak, erken yaşta çoğulcu bir toplum bilinci ve kültürel saygı alanı meydana getirilmesi amaçlanmaktadır. "Vatandaşlık" ünitesinde ise, yönetimin işleyiş süreci ve karar alma süreçlerinin müfredata eklenmesi; öğrencinin yalnızca kurallara uyan aktif olmayan bir bireyden, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan ve yönetime katılım yollarını bilen "politik okuryazar" bir vatandaşa dönüşüm sürecini başlatmaktadır.

Tablo 6. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Keşif (I-II)	Keşif kavramı ve keşifler	Keşif olgusunu farklı alanlarda (kara, deniz, uzay, fikirler) ele alma; keşiflerin motivasyonlarını ve keşiflerin tarihsel ve toplumsal etkilerini değerlendirme amaçlanır.
Dünyamızı Keşfetmek	Küresel fiziksel coğrafya	Dünyanın temel fiziksel özelliklerini tanıma; nehirler, dağlar, adalar ve okyanuslar gibi coğrafi unsurları belirleme ve insan-çevre ilişkisini anlama hedeflenir.
Kanada'nın Manzaralarını Keşfetmek	Ulusal coğrafya ve semboller	Kanada'nın fiziksel, beşerî ve siyasi manzaralarını inceleme; bu manzaralarla ilişkili ulusal ve bölgesel sembolleri kavrama amaçlanır.

Tablo 6'da sunulan 4. sınıf müfredatı incelendiğinde, programın öğrencinin zihinsel ve mekânsal sınırlarını "Eyalet" ölçeğinden "Ulusal ve Küresel" boyuta taşıyan köklü bir paradigma değişimini temsil ettiği görülmektedir. Müfredatın temelini oluşturan "Keşif" kavramı; programda tarihsel bir olay dizisi ile kara ve denizlerden uzaya ve fikirlere uzanan kapsamlı bir "insani dürtü ve motivasyon" süreci olarak ele alınmıştır. Bu yaklaşım, öğrenciye keşiflerin tarihsel ve toplumsal etkilerini sorgulatan eleştirel bir perspektif kazandırmayı amaçlar. "Dünyamızı Keşfetmek" ünitesiyle öğrenciye küçük ölçekli bir küresel fizikî coğrafya okuryazarlığı kazandırılırken, sonrasında "Kanada'nın Manzaralarını Keşfetmek" ünitesiyle bu coğrafi bilgi birikimi ulusal kimlik inşasıyla harmanlanmıştır. Kanada'nın fizikî, beşerî ve politik manzaralarının ulusal sembollerle birlikte işlenmesi, coğrafyanın fiziki bir mekan bilgisi olması ile ulusal aidiyeti ve vatandaşlık bilincini şekillendiren stratejik bir zemin olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 5. ve 6. Sınıf Entegre Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Sınıf	Ünite	Açıklamalar
5	Fiziksel Bölgelerin Haritalanması	Atlantik Kanada'nın çeşitli fiziksel bölgelerinin özelliklerini ve bu coğrafi faktörlerin bölgedeki "arazi üzerinde yaşam" biçimlerini nasıl şekillendirdiğini analiz etme.
5	Mi'kmaq Yaşam Tarzı ve Toprak Bağı	Mi'kmaq halkının toprakla olan güçlü kültürel/tarihsel bağını ve bu ilişkinin yaşam tarzları üzerindeki belirleyici etkisini açıklama; yerli bitkilerin ve doğanın önemini kavrama.
5	Mi'kmaq Karar Alma Süreçleri	Mi'kmaq halkının toplumsal yapısını ve fikir birliğine dayalı geleneksel karar alma uygulamalarını inceleyerek yönetim biçimlerini anlama.

Sınıf	Ünite	Açıklamalar
5	Tarihsel Etkileşimler	İngiliz, Fransız ve Mi'kmaq halkları arasındaki tarihsel etkileşimlerin (ticaret, yerleşim, çatışma) nedenlerini ve bu ilişkilerin taraflar üzerindeki kalıcı etkilerini değerlendirme.
6	Haritalar ve Kültürel Bölgeler	Haritaların dünyadaki kültürel bölgelere ilişkin algımızı nasıl şekillendirdiğini inceleme; kıtalar ve okyanuslar üzerindeki coğrafi özelliklerin kültür gelişimine etkisini analiz etme.
6	PEI Kültürü ve Modern Yaşam	Prince Edward Adası (PEI) bağlamında, farklı etnik kökenlerin ve kültürel geleneklerin günümüz yaşam tarzı üzerindeki etkilerini açıklama; hükümetin kültür üzerindeki rolünü değerlendirme.
6	Zaman İçinde Değişen Yaşamlar	PEI tarihindeki ulaşım, politik kararlar ve ekonomik faaliyetlerin yaşam tarzlarını nasıl dönüştürdüğünü değerlendirme; Mi'kmaq bilgi sistemlerinin bu sürece etkisini analiz etme.
6	Küresel İnsan Hakları	Dünyadaki insan hakları sorunlarını (özellikle çocuk hakları ihlalleri) anlama; evrensel hak bildirelerinin önemini kavrama ve farkındalık yaratmak için eylem planı geliştirme.

Tablo 7'de sunulan 5. ve 6. sınıf öğretim programı, alışılmış disiplin odaklı öğretimden ayrılıp farklı disiplinlerin tematik bir bütünlük içinde sentezlendiği "Entegre Müfredat" (Integrated Curriculum) yapısını sergilemesi açısından kritiktir. Bu aşamada coğrafya, tarih, sosyoloji ve yurttaşlık bilgisi, ayrılmış üniteler yerine birbirlerini tamamlayan sarmal bir yapı ile sunulmaktadır. 5.sınıf müfredatı, "Fiziksel Bölgelerin Haritalanması" ile mekânsal bir zemin oluşturur. Bu zemini Mi'kmaq topluluğunun "Toprak Bağı" ve "Karar Alma Süreçleri" ile ilişkilendirerek coğrafyayı sosyo-politik bir bağlama oturtur. Bu entegre yaklaşım ile öğrenci, bir bölgeyi fiziki özelliklerinin yanında o coğrafyanın etkilediği hayat tarzı, yönetim şekli ve tarihî etkileşimleri (İngiliz-Fransız-Mi'kmaq) bir bütün olarak kavrar. 6. sınıfta ise entegre yapı yerelden küresele genişler; "Haritalar ve Kültürel Bölgeler" ünitesiyle başlayan süreç, PEI kültürünün modern yaşam üzerindeki etkilerinin incelenmesi devam eder ve son aşamada "Küresel İnsan Hakları" ünitesiyle evrensel boyut kazanır. Özellikle çocuk hakları ve eylem planı geliştirme çabası, müfredatın sosyal duyarlılığı yüksek, disiplinlerarası düşünebilen ve problemlere çözüm üretmeye çalışan aktif bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bütüncül yapısını ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Tablo 8. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Tarihsel Düşünme Kavramları	Disiplinli Düşünme ve Metodoloji	Öğrencilerin tarihi "ezberlemek" yerine "yapılandırmaları" için gerekli olan tarihsel önem, kanıt kullanımı, süreklilik-değişim ve tarihsel perspektif alma gibi temel bilişsel araçları kazandıkları giriş ünitesidir.
Kanada Coğrafyası	Mekan, Yer ve Kimlik	Fiziki ve beşeri coğrafi özelliklerin (iklim, yer şekilleri, kaynaklar) Kanada kimliğinin oluşumundaki rolünü ve "yer" (place) kavramının tarihsel süreçteki belirleyiciliğini inceler.

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Kanada Kimlikleri	Yerli Halklar ve Sömürge Dönemi Etkileşimi	Mi'kmaq ve diğer Yerli Halkların dünya görüşlerini; Fransız ve İngiliz yerleşimcilerle olan karmaşık ilişkilerini (ticaret, çatışma, ittifak) ve bu etkileşimlerin ulusal kimlik inşasındaki temelini analiz eder.
Vatandaşlık, İktidar ve Yönetişim	Güç Dengeleri, Sorumlu Hükümet ve Konfederasyon	Britanya Kuzey Amerika'sındaki "Sorumlu Hükümet" (Responsible Government) mücadelesini, siyasi güç dağılımını ve 1867 Konfederasyonu'na yol açan ekonomik/politik yapıları derinlemesine inceler.
Çağdaş Kanada	Süreklilik Arz Eden Sorunlar ve Güncel Olaylar	Geçmişteki tarihsel olayların (örneğin Yerli-Devlet ilişkileri veya Fransız-İngiliz gerilimi) günümüz Kanada'sındaki yansımalarını ve yeniden ortaya çıkan sorunları tarihsel kökenleriyle bağlantılı olarak analiz eder.
Tarihsel Araştırma	Sorgulama Süreci ve Kanıt Temelli Analiz	Öğrencilerin bir sosyal bilimci gibi hareket ederek, birincil ve ikincil kaynakları kullandıkları, tarihsel düşünme kavramlarını uyguladıkları ve kendi tarihsel argümanlarını ürettikleri "tarihi yapma" sürecidir.

Tablo 8'de detaylandırılan 7. sınıf müfredatında program, öğrencileri olgusal bilgileri aktif olmayan bir şekilde tüketiciler olmaktan çıkarıp, sosyal bilimlerin araştırma yöntemlerini kullanan "aktif araştırmacılara" dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Müfredat tarihsel düşünme kavramları ile başlar ve tarihsel araştırma ile son bulur. Dersin odağının "ne oldu?" sorusundan "nasıl biliyoruz ve bu neden önemli?" sorularına kaydığı açık bir şekilde ifade edilmektedir. Giriş ünitesinde tarihsel önem, kanıt kullanımı ve perspektif alma gibi disiplinli düşünme araçlarının öğretimi, öğrencilerin tarihi donuk bir geçmiş ile değil, kanıtlarla yeniden inşa edilen dinamik bir süreç olarak kavramalarını sağlamaktadır. İçerik kısmındaysa "Kanada Kimlikleri" ve "Vatandaşlık, İktidar ve Yönetişim" üniteleri, ulusal tarihi; yanlıgıldardan uzak, güç dengeleri ve sömürge dönemi (Yerli Halklar-İngiliz-Fransız ilişkileri) çerçevesinde analitik bir gözle ele alması istenir. "Çağdaş Kanada" ünitesiyle geçmişteki bu güç mücadelelerinin günümüzdeki yansımalarının incelenmesi, tarihin bugünü anlamlandırmak için fonksiyonel bir araç olarak kullanıldığını ispatlar nitelikte olduğu düşünülmektedir. Sonuçta 7. sınıf programı, öğrenciye âdeta bir tarihçi laboratuvarı sunup, bireyi bilgi üretim sürecinin öznesi haline getiren yapılandırmacı bir bakış açısı ortaya koymaktadır.

Tablo 9. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 8. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Tarihsel Düşünme Kavramları	Disiplinli Düşünme ve Metodoloji	Tarihsel önem, süreklilik ve değişim, neden-sonuç ilişkileri ve tarihsel perspektif alma becerilerini kullanarak 20. yüzyıl Kanada tarihini metodolojik bir çerçevede analiz etme
Kanada Coğrafyası	Fiziksel Peyzaj ve Ulusal Kimlik	Kanada'nın geniş ve çeşitli coğrafi özelliklerinin (iklim, yer şekilleri) ve beşeri faktörlerin, ulusal kimliğin şekillenmesindeki etkilerini açıklama.

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Kanada Kimlikleri	Demografik Değişim ve Göç	Kişisel ve ulusal kimlik anlayışını etkileyen faktörleri yorumlama; göç hareketleri ve demografik değişimlerin Kanada kimliğini nasıl dönüştürdüğünü analiz etme.
Vatandaşlık, İktidar ve Yönetişim	Güç Eşitsizlikleri ve Adalet	Değişen Kanada toplumundaki güç ve otorite eşitsizliklerini anlama; hükümet politikalarının ve tarihsel adaletsizliklerin Yerli Halklar üzerindeki etkisini ve uzlaşma süreçlerini analiz etme.
Meydan Okuma ve Değişim On Yılları	Küresel Çatışmalar ve Modernleşme	Kanada'nın 20. yüzyıldaki küresel çatışmalara (Dünya Savaşları vb.) katılımını, teknolojik gelişmelerin toplumsal yapıya etkisini ve İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan dönüşümleri değerlendirme.
Çağdaş Kanada	Süreklilik Arz Eden Sorunlar	Kanada tarihinde geçmişten günümüze devam eden veya yeniden ortaya çıkan toplumsal ve siyasi sorunları, güncel olaylar bağlamında analiz etme.
Tarihsel Araştırma (Inquiry)	Sorgulama ve Kanıt Temelli Analiz	Tarihsel düşünme kavramlarını kullanarak, 20. yüzyıl Kanada tarihiyle ilgili seçilen önemli olay veya gelişmeleri bağımsız bir araştırma süreciyle değerlendirme.

Tablo 9'daki yapı incelendiğinde müfredatın, 20. yüzyıl Kanada tarihini zaferler ile ilerlemelerin yanı sıra; güç dengesizliği, tarihsel adaletsizlikler ve toplumsal travmalar (Yerli Halklar ile ilişkiler) üzerinden cesur bir şekilde ortaya koyduğu görülmektedir. 8.sınıf öğretim programı, öğrencinin tarihsel olaylara bakışını "tanıklık" seviyesinden "yargılama ve analiz etme" seviyesine taşıyan önemli bir eşiktir. Program, ulusal kimliği durağan bir miras olarak değerlendirmektense; göç dalgaları ve küresel çatışmalarla devamlı yeniden tanımlanan, çok katmanlı ve dinamik bir kavram olarak işler. "Vatandaşlık, İktidar ve Yönetişim" ünitesinde devletin geçmişteki hatalarıyla yüzleşmesi, vatandaşlık eğitiminin "boyun eğmek" değil "adalet" merkezli kurgulandığını kanıtladığı düşünülmektedir. Müfredatın son aşamasında yer alan "Tarihsel Araştırma" ünitesi ise öğrencinin artık hazır bilgiyle yetinmeyip, bir sosyal bilimci gibi kendi tezini ve kanıtlarını üretebilecek akademik yetkinliğe ulaştığını tescillediği düşünülmektedir.

Tablo 10. PEI Sosyal Bilgiler Dersi 9. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Disiplinli Düşünme	Coğrafi Düşünme Kavramları	Mekânsal önem (spatial significance), örüntüler ve eğilimler, karşılıklı ilişkiler ve coğrafi perspektif kavramlarını kullanarak küresel olayları metodolojik bir çerçevede analiz etme.
Coğrafi Bilgi ve Metodoloji	Kartografik Analiz ve İletişim	Haritalar, coğrafi bilgi sistemleri (GIS) ve mekânsal verileri kullanarak coğrafi bilgiyi analiz etme; bulguları çeşitli strateji ve teknolojilerle etkili bir şekilde iletme.
Nüfus Dinamikleri	Yerleşim ve Demografik Baskılar	Doğal ve beşeri faktörlerin yerleşim modelleri üzerindeki etkisini açıklama; nüfus artışının yarattığı küresel zorlukları (kaynak tüketimi, kentleşme) analiz etme.

Ünite	Ünite Odağı	Açıklamalar
Sürdürülebilirlik	Çevresel Etkileşim ve Yönetim	Çevresel sorunlara katkıda bulunan faktörleri belirleme; bireylerin ve toplulukların ekolojik dengeyi korumak için nasıl daha sürdürülebilir stratejiler geliştirebileceğini değerlendirme.
Küreselleşme	Karşılıklı Bağımlılık ve Kültürel Etki	Küreselleşmenin tarihsel ve güncel fayda/zarar analizini yapma; kültürün küreselleşmesi (kültürel difüzyon/asimilasyon) ve bunun yerel kimlikler üzerindeki etkilerini inceleme.
Küresel Vatandaşlık	Eşitsizlik ve İnsan Hakları	Küresel eşitsizliklere (gelir, yaşam kalitesi) yol açan faktörleri sorgulama; evrensel insan hakları ile küreselleşme arasındaki ilişkiyi ve güncel coğrafi sorunları çoklu perspektifle analiz etme.
Sosyal Eylem	Aktif Katılım ve Proje Geliştirme	Toplumsal değişimi etkileyebilecek yerel ve küresel katkıları analiz etme; kişisel ilgi alanına giren bir sorunu çözmek için Coğrafi Düşünme Kavramlarını kullanarak somut bir eylem planı geliştirme.

Tablo 10'da sunulan 9. sınıf öğretim programı, sosyal bilgiler eğitiminin global düzeyde harmanlandığı ve uygulama bölümüne geçilen son evreyi teşkil ettiği düşünülmektedir. Programın yapısı incelendiğinde, klasik yer-yön odaklı coğrafya öğretiminin yerini, analitik ve metodolojik bir bakış açısının aldığı görülmektedir. Öğrencilere kazandırılması amaçlanan coğrafi düşünme becerileri ve harita analiz becerileri; nüfus dinamikleri, sürdürülebilirlik ve küreselleşme gibi büyük ölçekli problemlerin analiz edilmesinde ana araç fonksiyonu gördüğü düşünülmektedir. Müfredatı diğerlerinden ayıran özelliği, teorik bilgi birikiminin küresel vatandaşlık bilinciyle sentezlenerek somut bir sosyal eylem planına dönüştürülmesidir. Bu bağlamda birey, küresel ayrıştırmalar veya çevresel krizler karşısında etken bir gözlemci olup, bilimsel veriler sayesinde çözüm üreten ve değişim oluşturan aktif bir katılımcı konumuna yükseldiği düşünülmektedir. Prince Edward Adası Sosyal Bilgiler müfredatının; tarihsel mirası eleştirel bir yaklaşımla ele alan, coğrafi bilinci küresel sorumlulukla birleştiren ve öğrencileri demokratik süreçlere aktif katılım sağlayan bireyler olarak yetiştirmeyi hedefleyen dinamik bir yapı sergilediği görülmektedir. Müfredat, bireyin yakın çevresinde güven duygusu geliştirdiği mikro düzeyden (2. sınıf), ulusal coğrafyanın keşfedildiği orta düzeye (4-6. sınıf) ve küresel politik ekonominin analiz edildiği makro düzeye (9. sınıf) uzanan, yerelden küresele sarmal bir gelişim modeli izlemektedir. Bu süreçte bilgiye yaklaşım açısından, alt sınıflardaki tanımlayıcı ve temel kavrama düzeyinin yerini, 7. ve 8. sınıflarda 'Disiplinli Düşünme' kodlarıyla ifade edilen metodolojik sorgulama olarak, öğrenciyi pasif bir bilgi alıcısı konumundan aktif bir araştırmacı konumuna taşımaktadır. Kimlik inşasında 5. sınıftaki kültürel tanışma evresi, 8. sınıfta devlet politikalarının ve tarihsel adaletsizliklerin sorgulandığı onarıcı bir perspektife dönüşürken; vatandaşlık eğitimi de benzer şekilde, kurallara uyan katılımcı vatandaş modelinden, sistemik sorunları sorgulayan ve çözüm için eylem planları geliştiren adalet odaklı bir vatandaşlık anlayışına evrilmektedir.

Tablo 11. Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite (Öğrenme Alanı)	Ünite Odağı	Açıklamalar
Birey ve Toplum	Kişisel Kimlik ve Farkındalık	Resmî kimlik belgesi incelenir; yaşamdaki olaylar kronolojik sıraya konur; bireysel ilgi ve yetenekler tanınır.
Kültür ve Miras	Milli Kültür ve Tarihsel Süreklilik	Aile tarihi çalışması yapılır; milli kültür öğeleri ve Milli Mücadele kahramanlarının hayatları biyografi bağlamında ele alınır.
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Mekânsal Bilinç ve Çevre	Çevredeki konum analizi, kroki çizimi, doğal ve beşerî unsurların ayırt edilmesi ile afet hazırlık planları işlenir.
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Teknolojik Gelişim ve Etki	Teknolojik ürünlerin kullanım alanları, geçmiş-bugün karşılaştırması, mucitler ve güvenli kullanım ilkeleri üzerinde durulur.
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Ekonomik Bilinç ve Kaynaklar	İstek-ihtiyaç ayrımı, yerel ekonomik faaliyetler, bilinçli tüketici davranışları ve örnek bütçe oluşturma süreci işlenir.
Etkin Vatandaşlık	Hak, Sorumluluk ve Özgürlük	Çocuk hakları, okul/aile yaşamındaki sorumluluklar ve ulusal egemenlik ile bireysel özgürlük arasındaki ilişki açıklanır.
Küresel Bağlantılar	Ülkeler ve Kültürel Etkileşim	Çeşitli ülkelerin tanıtımı, komşu devletler ve Türk Cumhuriyetleri ile ilişkiler ve farklı kültürlerle saygı konusu ele alınır.

Tablo 12. Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi 5. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite (Öğrenme Alanı)	Ünite Odağı	Açıklamalar
Birey ve Toplum	Etkin Vatandaşlık ve Roller	Sosyal Bilgiler dersinin vatandaşlık gelişimine katkısı, olayların çok boyutluluğu ve çocuk hakları ihlalleri incelenir.
Kültür ve Miras	Tarihsel Miras ve Kültürel Birikim	Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları, çevredeki tarihi mekânlar ve kültürel öğelerin bir arada yaşamdaki rolü analiz edilir.
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Fiziki Çevre ve Toplumsal Etki	Yeryüzü şekilleri, iklimin insan faaliyetlerine etkisi, nüfus dağılışı ve afetlerin toplumsal güç birliğine etkisi işlenir.
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Bilgi Güvenliği ve Bilim Etiği	Teknolojinin sosyalleşmeye etkisi, sanal ortamda güvenli bilgiye erişim ve bilim insanlarının ortak özellikleri ele alınır.
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Girişimcilik ve Ekonomik Hayat	Bölgesel ekonomik faaliyetlerin analizi, mesleklerin sosyal hayata etkisi ve yeni üretim/tüketim fikirleri geliştirme işlenir.
Etkin Vatandaşlık	Kurumlar ve Yönetim Yapısı	Toplumsal ihtiyaçlar için hizmet veren kurumlar, yerel yönetim birimleri ve temel hakların kullanılması üzerinde durulur.
Küresel Bağlantılar	Uluslararası İlişkiler ve Ortak Miras	Dış ekonomik ilişkilerde teknolojinin rolü, turizmin önemi ve dünyadaki ortak miras öğeleri araştırılır.

Tablo 13. Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite (Öğrenme Alanı)	Ünite Odağı	Açıklamalar
Birey ve Toplum	Toplumsal Uyum ve Birliktelik	Sosyal rollerin değişimi, ön yargıların sorgulanması ve sosyal yardımlaşma faaliyetlerine katılım sağlanır.
Kültür ve Miras	Türk Tarihi ve Kültürel Dönüşüm	Orta Asya Türk devletleri, İslamiyet'in kabulü, Anadolu'nun yurt edinilmesi ve tarihi ticaret yolları analiz edilir.
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Coğrafi Konum ve İklim Tipleri	Kıtaların ve okyanusların konumu, Türkiye'nin fiziki ve beşerî özellikleri ile dünyadaki farklı iklimler incelenir.
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Sosyal Bilimler ve Araştırma	Sosyal bilim disiplinleri tanıtılır; bilimsel araştırma basamakları kullanılır ve telif/patent hakları savunulur.
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Ulusal Kaynaklar ve Ekonomi	Kaynaklarla ekonomik faaliyetlerin ilişkisi, kaynak yönetimi, vergi vermenin önemi ve mesleki eğitim süreçleri ele alınır.
Etkin Vatandaşlık	Yönetim Biçimleri ve Demokrasi	Farklı yönetim biçimleri, kuvvetler ayrılığı ilkesi, kamuoyu oluşturma süreçleri ve kadının toplumsal değeri işlenir.
Küresel Bağlantılar	Dış İlişkiler ve Popüler Kültür	Türk Cumhuriyetleri ile ilişkiler, uluslararası alanda üstlenilen roller ve popüler kültürün etkileri sorgulanır.

Tablo 14. Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Üniteleri, Ünite Odakları ve Açıklamalar

Ünite (Öğrenme Alanı)	Ünite Odağı	Açıklamalar
Kültür ve Miras	Osmanlı Tarihi ve Modernleşme	Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak doğuşu, fetih siyaseti, Avrupa'daki gelişmeler ve Osmanlı islahat hareketleri işlenir.
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Nüfus ve Demografik Hareketler	Yerleşmeyi etkileyen faktörler, Türkiye'nin nüfus özellikleri, göçün nedenleri ve yerleşme özgürlüğü ele alınır.
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Bilgi Birikimi ve Özgür Düşünce	Bilginin korunması ve aktarımı, Türk-İslam bilginleri ve Avrupa'daki bilimsel birikimin günümüze etkileri analiz edilir.
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Tarihsel Ekonomi ve Yeni Meslekler	Üretimde toprağın önemi, kurumlar ve STK'lar, Ahilik teşkilatı ve dijital teknolojilerin e-ticaretteki rolü incelenir.
Etkin Vatandaşlık	Demokrasinin Gelişimi ve Devlet	Demokrasinin tarihsel evreleri, Atatürk'ün katkıları, devletin temel nitelikleri ve antidemokratik uygulamalar sorgulanır.
Küresel Bağlantılar	Küresel İş Birliği ve Sorunlar	Türkiye'nin üye olduğu uluslararası kuruluşlar, kalıp yargıların sorgulanması ve küresel sorunlara çözüm fikirleri geliştirilir.

Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın 4. sınıftan 7. sınıfa kadar olan yapılanması analiz edildiğinde; programın yedi ana öğrenme etrafında şekillenen tematik ve sarmal bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu yapı, 4. sınıfta yetiştirilmek istenen bireyin kendi kimliğini, ailesini ve yakın çevresini tanımasıyla başlayan somut

ve alt düzeydeki kazanımları; sınıf seviyesi ilerledikçe tarihî derinlik, mekânsal genişlik ve soyut kavramlarla zenginleştirilerek ileri düzeye taşındığı tespit edilmiştir. Programın giriş evresi olan 4. ve 5. sınıflarda (Tablo 11 ve 12), öğrencinin sosyal bağlılığını ve vatandaşlık bilincini "yakından uzağa" ilkesiyle oluşturma gayreti öne çıkmıştır. 4. sınıfta "Millî Kültür ve Tarihsel Süreklilik" ünitesiyle yakın çevresinin tarihi ve "Millî Mücadele" gibi millî hafızanın yapı taşları verilmeye çalışılırken; 5. sınıfta bu tarihsel bakış açısı Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları ile genişletilerek bireyin kültürel mirası bütüncül olarak anlamlandırması amaçlanır. Benzer olarak, vatandaşlık eğitimi 4. sınıfta çocuk hakları ve bireysel sorumluluklar ile ana kavramlarla başlarken, 5. sınıfta toplumsal kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve girişimcilik gibi daha karmaşık sosyal organizasyonların işleyişine odaklanılmaktadır. Bu aşamada coğrafya eğitimi ise, öğrencinin yaşadığı çevreyi algılamasından başlayarak, iklimin beşeri uygulamalar üzerindeki etkisini incelediği bir "insan-mekân etkileşimi" sürecine dönüşmektedir.

Programın ikinci evresi olan 6. ve 7. sınıflarda (Tablo 13 ve 14) ise, akademik disiplinlerin hudutlarının daha da somutlaştırıldığı ve konuların kavram yoğunluğunun arttığı görülmektedir. "Kültür ve Miras" öğrenme alanı bu aşamada kronolojik bir tarih öğretimine dönüşerek; 6. sınıfta Orta Asya Türk Tarihi, İslamiyet'in kabulü ve Anadolu'nun yurt edinilmesi süreçlerini, 7. sınıfta ise Osmanlı Devleti'nin cihan hâkimiyeti, islahat hareketleri ve Avrupa ile ilişkilerini merkeze almaktadır. Bu tarihsel akış, öğrencinin ulusal kimliğini tarihî devamlılık içerisinde algılamasını amaçlar. "Etkin Vatandaşlık" alanındaysa yönetim biçimleri, demokrasinin tarihî gelişimi, güçler ayrılığı ve anayasal haklar gibi politik okuryazarlık becerileri ele alınmaktadır. Programın 7. sınıftaki nihai bölümü, öğrencinin sadece ulusal değil, küresel bir vizyon edinmesini amaçlar; bu bağlamda "Küresel Bağlantılar" ünitesiyle uluslararası kuruluşlar, küresel sorunlar ve Türkiye'nin dünya politikasındaki etkinliği irdelenir. Ekonomik okuryazarlık boyutunda ise 4. sınıftaki temel istek-ihtiyaç bağlamından, 7. sınıfta Ahilik teşkilatı gibi tarihsel ekonomik modellerin ve modern e-ticaret süreçlerinin analiz edildiği üretim-dağıtım-tüketim bölümüne geçilir. Türkiye müfredatı; bireyin kimlik inşasını 'benden' başlatıp 'biz' (ulus) olgusuyla konsolide eden ve sonuç aşamasında dünya ile entegre hale getiren, millî değer yargıları ile evrensel becerileri sentezlemeye çalışan sistematik bir vatandaşlık eğitimi planıdır.

Türkiye ve Prens Edward Adası: Bağlamsal ve Eğitimsel Bir Karşılaştırma

Prens Edward Adası (PEI), Kanada federasyonu içerisinde coğrafi izolasyonu ve küçük ölçekli yapısıyla bir "mikro-laboratuvar" niteliği taşırken; Türkiye Cumhuriyeti, Asya ve Avrupa kıtaları arasındaki kıtalararası konumu ve jeostratejik derinliği ile merkezîyetçi bir "makro-sistem" örneği sergilemektedir. PEI'nin "Konfederasyonun Beşiği" olarak sembolize ettiği tarihsel uzlaşî kültürü ve federal yapıya katılım süreci (McRae & Bolger, 2023), Türkiye bağlamında yerini İmparatorluk bakiyesi üzerine kurulan ulus-devlet modeline ve Millî Mücadele ile kazanılan "Tam Bağımsızlık" ve "Ulusal Egemenlik" vurgusuna bırakmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

Demografik ve idari yapı açısından bakıldığında, PEI'nin yaklaşık 177.000 kişilik nüfusu ve üç ilçeden (Prince, Queens, Kings) oluşan yerel yönetim yapısı eğitimde toplum temelli ve katılımcı bir müfredatın uygulanmasına

olanak tanıtır. (Statistics Canada, 2022). Türkiye ise 85 milyonu aşan nüfusu ve 81 ili kapsayan üniter yapısı, eğitimde birlik (Tevhid-i Tedrisat) ve standartlaşmayı zorunlu kılan merkezi bir müfredat tasarımı beraberinde getirmiştir (MEB, 2023). PEI'da son yıllarda artan demografik değişim ve göç, müfredatı "çok kültürlülük" ve "küresel vatandaşlık" eksenine çekerken (Statistics Canada, 2022); Türkiye'de genç ve dinamik nüfus yapısı, müfredatın "milli ve manevi değerleri benimsemiş sorumlu vatandaş" yetiştirme hedefine odaklanmasına neden olmaktadır (MEB, 2023).

Coğrafi karakterin eğitime yansımaları incelendiğinde, PEI'nın ada coğrafyası ve tarım odaklı ekonomisi (McRae & Bolger, 2023), müfredatta "sürdürülebilirlik" ve "yerel çevre bilinci" olarak karşılık bulmaktadır (Department of Education and Early Years, 2023). Buna karşın Türkiye'nin jeopolitik riskleri; Sosyal Bilgiler müfredatında "vatanseverlik", "bölgesel ve küresel tehditlere karşı duyarlılık" ve "jeopolitik önem" kavramlarının merkeze alınmasını sağlamıştır (MEB, 2023). PEI müfredatı coğrafyayı "mekânsal etkileşim" ve "keşif" üzerinden işlerken, Türkiye müfredatı coğrafyayı vatan toprağı ve milli kaynaklar üzerinden stratejik bir değer olarak ele almaktadır.

Eğitim felsefesi ve tarihsel miras bağlamında, PEI müfredatı yerli halklarla (Mi'kmaq) yaşanan sömürge geçmişiyle yüzleşmeyi ve "onarıcı adalet" (reconciliation) kavramını pedagojik bir araç olarak kullanırken (McRae & Bolger, 2023); Türkiye müfredatı, tarihsel sürekliliği esas alarak "Milli Uyanış", "Kahramanlık" ve "Kültürel Miras" kavramları üzerinden kolektif bir hafıza ve milli kimlik inşasını hedeflemektedir (MEB, 2018). PEI'da tarih, "kanıt ve sorgulama" temelli bir metodolojiyle öğretilirken; Türkiye'de "değer aktarımı ve kronolojik kazanım" odaklı bir yapı sergilemektedir (MEB, 2023). PEI müfredatı "yerelden küresele" uzanan sarmal yapıyla bireyin küresel sistemdeki rolünü sorgulamasını amaçlarken; Türkiye müfredatı "bireyden topluma ve devlete" uzanan hiyerarşik yapıyla, öğrencinin devlet ve toplumla bütünleşmesini öncelemektedir.

Atlantik Kanada ve Türkiye Sosyal Bilgiler Müfredatları, her ne kadar her ikisi de yapılandırmacılığı ve eleştirel düşünmeyi vurgulasa da, temel vizyon ve kimlik inşası felsefelerinde ayrışır: Atlantik Kanada müfredatı, Çoğulcu/Eleştirel Kimlik İnşası ve Sistemik Eşitsizliklerin Analizi üzerine odaklanarak, öğrencileri aktif, dönüşümcü bir küresel vatandaş olarak yetiştirmeyi amaçlar; bu yaklaşım, Tarihsel ve Coğrafi Düşünme Kavramları ile Karşılıklı Bağımlılık temalarını ön plana çıkarır. Buna karşın, Türkiye müfredatı, Millî ve Manevi Değerler ile Kültürel Miras temelinde Millî Bilinçli Vatandaş yetiştirmeyi amaçlar ve odak noktasını öncelikle millî kimliğin güçlendirilmesi üzerine yoğunlaştırır. Ayrıca, Atlantik Kanada'nın müfredatı adil ve çok yöntemli değerlendirme için EGL-SCO gibi sıkı bir hiyerarşik yapı kullanırken, Türkiye'nin müfredatı Öğrenme Alanları modeli etrafında kazanımları gruplandırır. Bu farklılıklar, her ülkenin toplumsal önceliklerini, vatandaşlık tanımını ve küresel/ulusal dengeye bakış açısını net bir şekilde yansıtmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma kapsamında yapılan kıyaslamalı analiz neticesinde, Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Kanada'nın Prens Edward Adası (PEI) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı arasında hedefler, içerik düzenlemesi ve pedagojik yaklaşımlar bakımından bazı temel farklılıklar ve benzerlikler olduğu düşünülmektedir. Her iki

müfredatın da öğrencileri toplumsal hayata hazırlamayı ve vatandaşlık farkındalığı kazandırmayı amaçladığı anlaşılmakta olup, bu amaçların yapılandırılma şekillerinde farklı önceliklerin on planda olduğu söylenebilir. Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında millî tarih, kültürel miras ve ortak değerler çerçevesinde şekillenen bir vatandaşlık anlayışının belirgin olduğu; PEI Sosyal Bilgiler programında ise öğrencilerin doğrudan katılımını, eleştirel düşünmeye dayalı öğrenmeyi ve çoklu bakış açısını destekleyen bir yaklaşımın ön plana çıktığı düşünülmektedir. Ayrıca elde edilen bulgular, bu farklılaşmaların zemininde ülkelerin yönetim biçimlerinin, demografik yapılarının ve kültürel miras algılarının yattığını ortaya koymuştur.

Çalışmanın bulguları, PEI müfredatının "aktif ve dönüştürücü vatandaşlık" anlayışını benimsediğini göstermektedir. Özellikle 9. sınıf düzeyindeki sosyal eylem projeleri ve küresel vatandaşlık vurgusu, kişinin yasalara uyan, sistemdeki aksaklıkları sorgulayan ve çözüm üreten bir özne olmasını hedeflemektedir. Türkiye müfredatının ise "sorumlu ve vatansever vatandaşlık" anlayışının içselleştirildiği görülmüştür. Haklarını bilen ancak öncelikle sorumluluklarını yerine getiren, devletine ve milletine bağlı bireyler yetiştirme hedefi, Türk eğitim sisteminin "iyi vatandaş" tanımının temelini oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, bu araştırmada elde edilen bulguların, analiz edilen müfredatların dokümanlarıyla sınırlı olduğu ve öğretim sürecinin uygulama boyutunu kapsamadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle elde edilen sonuçlar, genellenebilir kesin yargılar olarak değil; farklı müfredat yaklaşımlarının karşılaştırmalı olarak anlaşılmasına katkı sunan betimleyici bulgular olarak değerlendirilmelidir.

ÖNERİLER

PEI müfredatı (1-3. Sınıf), öğrenciye önce kendi yakın çevresinde (Gruplar, Ortamlar) güvenli bir alan yaratıp, ardından "Değişim" kavramını verir. Türkiye'de ise "Hayat Bilgisi" ile başlayan süreç bazen kopuk ilerleyebilmektedir. İlkokul müfredatına "Değişim Okuryazarlığı" modülleri eklenmelidir. Öğrenciler sadece "kuralları" öğrenmekle kalmamalı; teknolojinin, çevrenin ve insanların zaman içinde nasıl değiştiğini analiz edebilmelidir. 2. ve 3. sınıflarda "Geçmişten Bugüne Ailem/Çevrem" gibi üniteler, sadece tarihsel bir anlatı olarak değil, "Neden değişti?" ve "Gelecekte nasıl değişebilir?" sorularıyla işlenmelidir.

PEI 5. ve 6. sınıflarda Sosyal Bilgiler, Fen ve Sanat ile birleşerek "Entegre Müfredat" halini alır. Türkiye'de dersler kesin sınırlarla ayrılmıştır. 5. ve 6. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersi, "Tematik Bloklar" halinde yeniden yapılandırılmalıdır. Örneğin, "Kültür ve Miras" öğrenme alanı işlenirken, Fen Bilimleri dersindeki "Biy çeşitlilik" konusuyla birleştirilerek; coğrafi özelliklerin kültürü ve yaşam tarzını nasıl şekillendirdiği (PEI 5. Sınıf: DK 2.1) bütünlük olarak öğretilmelidir.

Türkiye'de inkılap tarihi ve genel tarih konuları genellikle kronolojik bilgi aktarımı şeklindedir. PEI 7. ve 8. sınıflar ise "Tarihsel Düşünme" (Disiplinli Düşünme) üzerine kuruludur. Müfredata "Tarihçinin Laboratuvarı" yaklaşımı entegre edilmelidir. 7. sınıftan itibaren öğrencilere olayları ezberletmek yerine; "Kanıt", "Tarihsel Önem" ve

"Perspektif" (PEI: DT1-DT4) kavramları öğretilmelidir. Öğrenci, "Bu olay neden önemli?" ve "Kime göre önemli?" sorularını sormadan tarih dersinden geçmemelidir.

PEI 9. sınıf müfredatı, öğrencinin akademik bilgisini sahada kullandığı "Sosyal Eylem" (Social Action) ile zirve yapar. Türkiye'de bu kademe genellikle sınav odaklıdır. 8. sınıfın sonunda veya zorunlu eğitimin bu aşamasında, öğrencilerin mezuniyet şartı olarak "Aktif Vatandaşlık Projesi" hazırlaması zorunlu kılınmalıdır. Öğrenciler, PEI 9. sınıf "Sürdürülebilirlik" ve "Küresel Vatandaşlık" ünitelerindeki gibi, yerel bir sorunu (örneğin okul çevresindeki atık yönetimi veya mülteci entegrasyonu) tespit edip, buna yönelik uygulanabilir bir çözüm planı sunmalıdır.

Türkiye müfredatı millî kimliği pekiştirmeye odaklanırken, PEI müfredatı (özellikle 7-8. sınıflarda Yerli Halklar ve Sömürgecilik üzerinden) "Yüzleşme ve Uzlaş" kültürünü işler. Sosyal Bilgiler derslerinde "Çoklu Perspektif" (Multiple Perspectives) analizi standart hale getirilmelidir. Tarihsel olaylar anlatılırken, sadece "bizim" bakış açımız değil, olayın diğer taraflarının (farklı grupların, azınlıkların veya komşu ülkelerin) bakış açılarını yansıtan kaynaklar da incelenmeli; "tarihsel empati" becerisi geliştirilmelidir.

PEI müfredatı, 1. sınıfta "Ben" ile başlayıp 9. sınıfta "Küresel Sistemlere ulaşan net bir sarmal izler. Türkiye müfredatındaki üniteler, "Yerel Kökler, Küresel Dallar" prensibiyle yeniden ilişkilendirilmelidir. "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" öğrenme alanı işlenirken, yerel bir pazarın analizi ile küresel ticaret ağları (Küreselleşme) arasındaki bağlantı, 6. sınıftan itibaren kurulmalıdır.

PEI müfredatında öğretmen, tartışmaları yöneten ve "politik söylem" ortamı sağlayan bir moderatördür. Sınıf içi tartışma kültürünü geliştirecek "Tartışmalı Konular Eğitimi" öğretmen kılavuzlarına eklenmelidir. Öğretmenler, öğrencilerin farklı fikirlerini güvenle ifade edebileceği "demokratik sınıf ortamları" yaratma konusunda hizmet içi eğitim almalı ve müfredat buna zaman tanınmalıdır.

Özellikle Yerli Halklar (Mi'kmaq) ünitelerinde, "Sözlü Gelenek" yazılı belgeler kadar geçerli bir tarihsel kanıt sayılır. Türkiye'de yerel tarih çalışmaları için "Sözlü Tarih Atölyeleri" müfredata eklenmelidir. Öğrenciler, aile büyükleri veya mahallelerindeki yaşlılarla röportaj yaparak, "resmi tarih" dışında kalan sivil hafızayı (göç hikâyeleri, ekonomik kriz anıları vb.) kayıt altına almalı ve bunu birincil kaynak olarak kullanmalıdır.

KAYNAKÇA

Atlantic Provinces Education Foundation. (1999). *Foundation for the Atlantic Canada social studies curriculum*.

Atlantic Provinces Education Foundation.

Bakioğlu, B., & Pekince, P. (2018). Kanada (Ontario) Eğitim Sistemine Genel Bir Bakış. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(24), 146-159.

Bursa, S., & Çengelci Köse, T. (2017). Türkiye Ve Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(2), 338-372.

<https://doi.org/10.18039/ajesi.333738>

- Çakmak, Z., Kaçar, T., & Akgün, İ. H. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Sosyal Bilgiler Alan Eğitmcilerinin Görüşleri: Bir Q Metot Analizi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 650-678.
- Kayıran, M. (1998). Atatürkçü Düşünce Işığında: Çağdaş Eğitim. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 14(42), 780-830.
- McRae, M., & Bolger, F. W. P. (2023). Prince Edward Island. *The Canadian Encyclopedia*. <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/prince-edward-island>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*. Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2023). *Cumhuriyetin 100. Yılında Eğitimde Vizyon Ve Hedefler*. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli: Ortak Metin*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- OECD. (2023). *PISA 2022 results: The state of learning and equity in education* (Vol. I). OECD Publishing.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunları Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Öztürk, C., & Deveci, H. (2021). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. C. Öztürk (Ed.), *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları* içinde (4. baskı, ss. 1-42). Pegem Akademi.
- Öztürk, F. Z., & Öztürk, T. (2013). Kanada (Ontario) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Bu Programın Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programıyla Karşılaştırılması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 485-514. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.599>
- Prince Edward Island Department of Education and Early Years. (2023). *Social studies curriculum guides*. Government of Prince Edward Island.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Statistics Canada. (2022). *Census profile, 2021 Census of Population: Prince Edward Island* [Data set]. <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2021/dp-pd/prof/index.cfm?Lang=E>
- Şeren, N., Tut, E., Aydın Çolak, E., & Kiroğlu, K. (2021). Türkiye ve Kanada'daki (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Beceri Boyutu Açısından Karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 292-311. <https://doi.org/10.37217/tebd.843175>
- Taşçier, F. (2021). Krishnamurti'nin Eğitim Anlayışı. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 1177-1204. <https://doi.org/10.47525/ulasbid.960199>
- Yavuzkurt, T., & Kiral, B. (2019). Kanada, Bulgaristan Ve Türkiye Öğretmen Yetiştirme, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 667-684.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin.

Etik Metni: Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir. Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmeyen bir çalışmadır.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı % 60, ikinci yazarın katkı oranı % 40'dır.

KATKI ORANI	KATKIDA BULUNAN YAZAR(LAR)
Fikir ve Kavramsal Örgü	Tuğba Cevriye ÖZKARAL
Literatür Tarama	Tuğba Cevriye ÖZKARAL, Osman ÖZKILIÇASLAN
Yöntem	Tuğba Cevriye ÖZKARAL, Osman ÖZKILIÇASLAN
Veri Toplama	Tuğba Cevriye ÖZKARAL, Osman ÖZKILIÇASLAN
Verilerin Analizi	Tuğba Cevriye ÖZKARAL, Osman ÖZKILIÇASLAN
Bulgular	Tuğba Cevriye ÖZKARAL, Osman ÖZKILIÇASLAN
Tartışma ve Yorum	Tuğba Cevriye ÖZKARAL, Osman ÖZKILIÇASLAN

Finansal Destek: Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Makale ile ilgili tüm veriler makalenin içinde yer almaktadır.

Çıkar Çatışması: Yazarların araştırma ile ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu eser CC BY (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>) ile lisanslanmıştır.

Sorumluluk Reddi/Yayıncı Notu: Tüm yayınlarda yer alan ifade, görüş ve veriler yazar(lar) ve katkıda bulunan(lar)ın görüşleridir. IJOEEC ve/veya editör(ler), içerikte belirtilen herhangi bir fikir, yöntem, talimat veya üründen kaynaklanan kişiler veya mülke yönelik zararlardan ve ihlallerden sorumlu değildir.